СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

Ч. 174. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 12-го ВЕРЕСНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 12, 1986 No. 174. VOL. XCIII.

булася конференція УЗХ

Лігайтон, Па. (П. Різник). — Під знаком 55-ліття своєї многогранної праці відбув тут свою крайову річну конференцію Український Золотий Хрест в днях 30-го серпня до 1-го вересня ц.р.

Голова головної управи Наталія Іванів відкрила конференцію молитвою та вшануванням пам'яти жертв нуклераної катастрофи в Україні. Відзначила також 100-річчя з дня народження сл. п. Олени Залізняк, голови СФУЖО.

Присутні учасники конференції мали змогу почути цікавий реферат, який виголосила Володимира Кавка з нагоди 130-річчя народин і 70-річчя смерти Івана Франка, як великого приятеля українського жіночого руху, а Оксана Михайлюк продеклямувала вірш І. Франка „Женщина".

Про цілорічну організаційну працю звітувала Н. Іванів та референтки: фінансова Іванна Гарасовська, організаційна Раїса Куделя, суспільної опіки Марія Громяк, виховна Володимира Кавка, редактор „Бюлетеня УЗХ" Міра Повх і фінансова секретарка Комітету Оборони й Допомоги Лідія Белендюк. Із звітів присутні довідались, що УЗХ вислав допомогу потребуючим на поверх 20,000 дол. та 210 пачок, переважно до Бразилії й Польщі. Також звітували про свою діяльність делегати відділів УЗХ з різних місцевостей.

Д-р Марія Квітковська, голова СФУЖО і почесна голова УЗХ, в своєму привіті висловила признання організації УЗХ за таку жертвенну й велику працю й побажала дальших успіхів. Подякувала за тісну співпрацю УЗХ із СФУЖО та виконування своїх обов'язків в організації, що об'єднує всі жіночі організації. Д-р М. Квітковська також висвітлила цікаві прозірки із своєї поїздки до Кенії на Декаду Жінки Об'єднаних Націй та з поїздки до Південної Америки на конференцію СФУЖО й відвідини тамошніх жіночих організацій та поінформувала зібраних про ці поїздки.

З великим зацікавленням учасники конференції вислухали доповідь Лідії Белендюк про її зворушливі враження з поїздки в Україну зараз по трагедії в Чорнобилі. Павлина Різник згадала про допомогові акції УЗХ за останніх 55 років та що вони й дальше є актуальними й треба їх вести ще більш інтенсивно, бо прийдеться допомагати жертвам нуклеарної катастрофи чи подібних нещасть в Україні.

Голова Н. Іванів поділилася з учасниками вісткою, що представниця делегатури УЗХ у Вашінгтоні, Христина Ґелетканич, була вибрана як визначна жінка року американською жіночою організацією.

В цікавих дискусіях проаналізовано важливість участи членства в обороні українського імени, в протестах проти передання моряка Мирослава Медведя, проти затаювання Москвою катастрофи в Чорнобилі.

Підкреслено теж важливість зв'язків з американським та чужинецьким світом.

В неділю, 31-го серпня, учасники конференції взяли участь у Службі Божій і Панахиді за сл. п. М. Сціборського і О. Сеника-Грибівського та в обіді ОДВУ і поминальній академії в пошану М. Сціборського й О. Сеника-Грибівського, де в блискучому мистецькому виконанні виступала маестро Володимира Кавка.

Конференцію вітали: д-р Людмила де Починок з Венесуелі, проф. Петро Стерчо, нововибраний голова ЦУ ОДВУ, та Мирон Леськів, що веде в Ню Джерзі дуже важливу й корисну працю в обороні переслідуваних українців, білорусинів і балтійців в рядах Крайової конференції етнічних груп східньо-центральної Европи.

БЕНЕФІС В УОКЦЕНТРІ

Філядельфія. В суботу, 20-го вересня, о год. 8-ій вечора, в приміщенні УОКЦентру відбудеться коктейл-бенефіс. В програмі вечора гуморист Теофіль Старух, музичний дует В.В. Александруки. Цього року на репрезентантку молодих лівчат Пенсильванії вибрано українку Тамару Фещак, яка буде брати участь у вечорі-бенефісі.

Москва перестерігає перед наслідками нуклеарної радіяції

Москва. — Чотири місяці після катастрофи на чорнобильській нуклеарній енергетичній станції, яка, як відомо, трапилася там вночі з 25-го на 26-го квітня ц.р., совєтська преса, перший раз від часу катастрофи, звернула увагу читачів на довготриваючі наслідки радіоактивного зараження. Газета „Неделя" надрукувала інтерв'ю із заступником директора Інституту біофізики АН СССР Юрієм Григорієвим, який заявляє, що катастрофа в Чорнобилі, а зокрема нуклеарна радіяція, яка вийшла з реактора на четвертому бльоці, може спричинювати хворобу рака, зниження відпорности організму на різні хвороби і впливати на новонароджених дітей, які народилися від батьків заражених радіяцією.

Ю. Григорієв вживав терміну „внутрішні переміни", маючи на увазі, що нуклеарна радіяція продістається до організму людини помалу, але систематично з повітря, або із заражених продуктів. Він підкреслив, що радіяція в організмі людини „дасть про себе знати" тільки через певний час.

Американська газета „Вашінгтон Пост" відмітила, що Григорієв був першим совєтським вченим, який згадав про довготриваючі наслідки радіоактивного зараження і наслідків від цього. Дивним тільки виглядає, що цю його замітку надрукувала совєтська газета.

Також газета „Правда", орган Центрального Комітету КПСС, кілька днів перед перестогорогою Григорієва, дорадживала мешканцям в Україні і Білорусі довше перебувати у закритих приміщеннях і заживати медикаменти проти радіяції.

Газета однак, не пояснила читачам в чому полягає небезпека і як довго вона триватиме. Однак населення в Україні, Білорусі й

(Закінчення на стор. 4)

Відбудеться прийняття з нагоди 10-ої річниці УГГ

Вашінгтон. — Організація Американці в Обороні Прав в Україні і її відділи запрошують українське громадянство на прийняття з нагоди 10-ої річниці Української Гельсінкської Групи, яке відбудеться у вівторок, 23-го вересня ц.р. від год. 5-ої до 7-ої вечора тут в залі ч. 562 сенатського будинку ім. Дирксена.

Між почесними гостями будуть: члени Української Гельсінкської Групи, які живуть в ЗСА, сенатори з асистентами та конгресменами.

Участь слід зголошувати до Божени Ольшанівської на число тел.: (201) 581-5000 вдень, а вечорами на (201) 373-9729.

Вийшла нова книжка В. Гайдарівського

Ґрілі, Кольо. (І.Овечко). — У В-ві „Украпрес" щойно вийшла 285-сторінкова збірка оповідань Василя Гайдарівського п.н. „Циркачка".

У це посмертне видання автора, відомого соковитістю і вишуканістю його мови, включено 11 оповідань з підсовєтського життя, з поневірянь під час останньої війни та з життя в Америці: „Дорога наша довга", „Чортове колесо", „Щастя", „Жарт", „Ще одно кохання", „Козачка Ганна", „Є й щасливі люди", „Двоє друзів і містер Піт", „Циркачка", „Зоре моя вечірняя" та „Рятівна курка" (біографічне).

В. Гайдарівський, автор також виданої в 1962 році збірки оповідань „А світ такий гарний" та в тому ж році повісти „Заячий пастух", був дуже тісно пов'язаний з літературним рухом українізації Донбасу, за що був арештований і засланий, чудом врятувався, але до самої Другої світової війни писати не міг, лише під німецькою окупацією знову почав писати оповідання, друкуючись у „Львівських Вістях", у „Краківських Вістях" та в деяких берлінських газетах. Живучи від грудня 1949 року в Америці, В. Гайдарівський написав багато оповідань, з яких деякі вміщені в цій збірці, а інші чекають на видання після успішного розповсюдження невеликого накладу „Циркачки", яка вийшла на доброму папері та з портретом автора.

Ціна „Циркачки" — 10 дол., і її можна замовляти у В-ві „Украпрес": „UKRAPRESS", (Dr. Iwan Owechko), P.O.Box 811, Greeley, Colo. 80632.

ШКІЛЬНИЙ РІК УМІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Український Музичний Інститут Америк, Інк., відділ в Ню Йорку, заповідає, що шкільний рік 1986-87 і вписи починаються в п'ятницю, 12-го вересня ц.р., о год. 3:30 по полудні тут в домівці УМІ, при 136 Друга авеню. За дальшими інформаціями слід звертатись до поодиноких учителів: скрипака Рафаїла Венке на число тел.: (201) 762-0756, учителів фортепія на Томи Гринькова (212) 724-0102, Галини Мірошниченко-Кузьми (212)254-6943 Лариси Крупи (201) 539-4937, д-р Юліяни Осінчук (212) 473-6217, Роберта Г. Дурсо (215) 893-0542, віольончеліста Нестора Цибрівського (212) 595-6974. На науку сольоспіву слід звертатися до Андрія Добрянського на число тел.: (212) 595-3429.

У суботу Союзівка вибере нову красуню-українку на свою „Міс"



Аня Богачевська „Міс Союзівка '86'" (посередині): її перша дружка — Андріяна Мельничин і друга дружка Ксеня Панчак з „Міс Союзівкою '85'" Маріянною Сосяк (справа): під час передачі корони Ані від Маріяни.

Союзівка. — Як уже інформовано, вже 32-ий раз підряд тут на гарній і вигідній оселі Батька-Союзу в суботу, 13-го вересня, після цікавої мистецької програми, під час забави обиратиметься „Міс Союзівку" на рік 1987. До конкурсу стануть молоді українки, які не стоять осторонь українського зорганізованого життя, є вродливими, приємними й поставними та говорять українською мовою. Кандидатки також повинні бути членками Українського Народного Союзу або ж якщо ,ще не-членками, то такими, що виявлять охоту тепер до УНС вступити.

Про вибір рішатиме незалежне жюрі, складене з відомих наших громадян і громадянок; воно, на підставі лагідного „іспиту" з кількох питань, обере першу й другу дружку та саму „Міс Союзівку '87", що й буде проголошено на забаві відразу після вибору цих трьох найкращих з ряду інших гарних і молодих кандидаток.

Так обрана „Міс Союзівка" матиме деякі зобов'язання — приємні і нетяжкі.

(Закінчення на стор. 4)

ПОЛЬСЬКА ЦЕРКВА ВИМАГАЄ РЕФОРМ

Варшава. — Дводенна нарада польських єпископів, яка відбулася в Тарнові, прийняла звернення Церкви до польського уряду, в якому закликають уряд припинити переслідування людей лише на тій підставі, що їх погляди не співпадають з офіційно прийнятою марксистською ідеологією, і оголосити як акцію милосердя загальну амнестію для політичних в'язнів.

У зверненні також говориться про наміри Церкви провести з урядом переговори про „третє паломництво Папи Івана Павла II на батьківщину" заплановане на 1987 рік.

Єпископи підкреслили, що створення громадських організацій, які не залежать від комуністичної партії, надало б полякам право політичного вибору і вирішило б справу про політичних в'язнів.

У зверненні єпископів критикується існуючий стан, при якому лише члени партії можуть займати в Польщі відповідальні посади. „Будь-яка людина має право на просування в службі і на посаду, яка відповідає її кваліфікації, чесности і працездатности", говориться у зверненні. Воно було прийняте напередодні, коли минав термін звільнення політичних в'язнів на підставі часткової амнестії, оголошеної урядом Войцеха Ярузельського.

Перед вілнетом з Польщі член Палати Репрезентантів Конгресу ЗСА, демократ Стівен Солаж, який перебував там з візитою, заявив, що польські власті запевнили його в намірі „очистити" тюрми до 15-го вересня.

На думку західніх дипломатів, акредитованих у Варшаві, польський уряд плянує досить енерґійні акції, які мають на меті переконати громадську думку в „об'єднанні нації на демократичній основі" і добитися таким чином відновлення кредитів західніх країн, життєво необхідних для оздоровлення економіки, яка знаходиться в стані глибокої кризи.

До закінчення терміну амнестії залишався всього тиждень, коли виявилося, що з приблизно 300 політичних в'язнів звільнено лише 103. В числі звільнених є такі відомі діячі забороненої „Солідарности" як Адам Міхнік і Богдан Ліс. В західній пресі появилися повідомлення про можливе звільнення Збігнєва Буяка, однак власті мовчать з цього приводу.

Ще минулого тижня уряд не погодився на встановлення і адміністрування Церквою фонду допомоги для хліборобів.

ШУКАЮТЬ НОВОЇ РОЗВ'ЯЗКИ ПРОБЛЕМИ Н. ДАНІЛОВА

Москва. — З'єднані Стейти Америки і Совєтський Союз шукають нової розв'язки справи кореспондента американського журналу „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" Ніколаса Данілова, який, як відомо, перебуває в тюрмі в Москві заарештований агентами КҐБ і обвинувачений прокуратурою за шпигунство в користь ЗСА.

Спочатку сам Н. Данілов під час розмови із совєтським слідчим запропонував, щоб його передали в руки американського амбасадора в Москві Артура Гартмана, а совєтського шпигуна, колишнього високого урядовця в Організації Об'єднаних Націй Ґеналія Захарова віддали в руки совєтського амбасадора Юрія Дубініна у Вашінгтоні, бо в цьому, мовляв, він бачить розв'язку цієї прикрої справи, яка з дня на день погіршує відносини між Америкою і СССР.

Після розмови, по цій самій лінії висловились офіційні особи Державного департаменту ЗСА, а президент Роналд Реґен признався журналістам, що він отримав відповідь на свого листа від генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Горбачова, але не бажав виявити змісту листа і не коментував справи Н.Данілова. Особи з Державного департаменту, в один тон з Даніловим, заявили, що у випадку виміни, Данілов і Захаров не будуть поставлені перед суд і покарані, а технічні справи їхньої виміни полагодять амбасади ЗСА і СССР між собою в узгідненні з власними урядами.

Покищо не відомо чи Совєтський Союз погодиться з такою пропозицією, але лист М. Ґорбачова до Р. Реґена вказує на те, що Москва хоче якось полагодити цю справу і не загострювати відносин із ЗСА. На запитання кореспондентів чому Білий Дім не бажає подавати змісту листа до загального відома, президент Р. Реґен, який зустрівся з кореспондентами після парадної вечері влаштованої на честь бразилійського президента Хозе Сарні, заявив, що він не хоче „розхитувати човна", тобто не бажає пошкодити справі, яка є тепер предметом розмов між представниками ЗСА і СССР.

У Москві, речник міністерства закордонних справ заявив, що Совєтський Союз підтримуватиме ідею виміни, запропонованої самим Н. Даніловим і Державним департаментом, якщо ЗСА відмовляться від суду над Г. Захаровим, якого прокуратура ЗСА також обвинувачує у шпигунстві. Амбасадор СССР. Ю. Дубінін відбув довшу розмову в цій справі з державним секретарем Джорджом Шулцом в середу, 10-го вересня, але після розмови речник Департаменту заявив, що покищо не має жадних змін у справі звільнення Данілова і Захарова.

У СВІТІ

НІКОЛАС С. ДАНІЛОВ, кореспондент американського престижевого і почитного журналу „Ю.С.Нюз енд Ворлд Ріпорт", якого совєтська прокуратура обвинуватила у шпигунстві на користь ЗСА і держить його в тюрмі, переконаний, що совєтські слідчі намагаються спрепарувати процес проти нього на підставі його майже п'ятилітнього перебування в Москві. Згаданий кореспондент заявив своїй дружині під час зустрічі, що слідчі випитують його про минулу працю, зв'язки, знайомства, працю на пості кореспондента в Москві тощо. Пресові агентства інформують з Москви, що спочатку Данілов не хотів, щоб його міняли за совєтського шпигуна Ґенналія Захарова, бо це виглядало б, що він також займався шпигунством. Тепер він починає міняти свою думку і заявляє, що найкращою соломоновою розв'язкою буде передача його в руки амбасадора ЗСА в Москві, а Захарова в руки амбасадора СССР у Вашінгтоні. У політичних колах думають, що вже починає зарисовуватись картина виміни Захарова за Данілова, як первісно передбачувано в дипломатичному світі.

НЕВІДОМИЙ ВБИВНИК застрілив у Сантіяго журналіста лівих переконань Хозе Караско Тапіо, який у редагованій ним газеті сильно виступав проти політики уряду президента Августа Піночета. Як відомо, комуністи й скрайньо-ліві елементи виконали атентат на Піночета, але тільки поранили його в руку, натомість згинули його п'ять охоронців, яких похоронили у вівторок, 9-го вересня ц.р., з великими парадами і участю самого А. Піночета.

КОРЕТТА СКАТТ КІНҐ, дружина застреленого негритянського активіста, яка перебуває тепер у Південно-Африканській Республіці, тимчасово відмовились від зустрічі з президентом ПАР Пітером Ботою. У політичних колах поширилися чутки, що К. Кінґ взяла до уваги перестерогу південноафриканських революціонерів, що така зустріч може некорисно вплинути на їхню боротьбу проти уряду білої меншости, а рівночасно збільшити престиж П. Боти в очах суспільства. К. Кінґ заявила кореспондентам, що вона, мовляв, потребує більше часу для студій проблем в Південній Африці.

ПРЕЗИДЕНТ КОСТА РІКИ, Оскар Аріяс заявив кореспондентам, що його уряд не бажає собі, щоб хтонебудь З'єднані Стейти Америки, Нікараґуа, чи підтримувані ЗСА антикомуністичні повстанці „контрас" — використовували територію Коста Ріки для своїх мілітарних цілей. Він признався, що досі „контрас" часто переходили кордон з Нікараґуа до Коста Ріки і навпаки і що боротьба між партизанами і урядовим військом прокомуністичного уряду Даніеля Ортеґи набирає на силі.

ДВІ ГРУПИ ВЗЯЛИ на себе відповідальність за підкладення бомби під велику будівлю з XVII століття в Парижі. Від вибуху, як відомо, загинула одна особа, урядничка поштового уряду, а 19 осіб були поранені. У звідомленні, писаному арабською мовою і вкиненому до поштової скриньки в Бейруті, адресованому для західніх пресових агентств, група, яка назвала себе „партизанами справедливости і свободи" заявляє, що це вона виконала атентат і бере на себе повну відповідальність за наслідки. Годину пізніше інша група „комітет солідарности з арабськими політичними в'язнями" також признався до підкладення бомби в Парижі. Вміжчасі атентати у Франції стали головною політичною проблемою для консервативного уряду прем'єр-міністра Жака Ширака, а французька консервативна преса запитує: „Чому ми, чому Франція єдина мусить нести тягар відповідальности за непорядки на Близькому Сході, а при тому давати політичний притулок втікачам з тієї частини світу?" Справою тероризму у Франції займатиметься незабаром уряд і парлямент, заявили французькі офіційні особи.

ТРИ ОСОБИ ОБВИНУВАЧЕНІ іранською прокуратурою за підкладення експльозивного матеріялу у святому місті Квом минулого місяця засуджені до найвищого виміру покарання і будуть розстріляні в наступному тижні, заявив іранський міністер інформації Мохаммед Мохаммед-Рейшагрі місцевим кореспондентам. Підкладений вибуховий матеріял в автомобілі знищив велику частину кварталу міста, а крім того тоді загинуло 13 осіб і понад 100 були поранені.

В АМЕРИЦІ

В СЕНАТІ ВНЕСЕНА резолюція з вимогою звільнити з тюрми американського репортера Ніколаса Данілова. Ініціятори резолюції, лідер республіканської більшости Роберт Дол і лідер демократичної меншости Роберт Бирд, закликають, щоб резолюцію підписали всі 100 членів Сенату ЗСА. Серед промов, виголошених з цього приводу в Сенаті, своєю різкістю виділявся виступ сенатора Р. Бирда, який охарактеризував Н. Данілова як закладника в совєтських руках. „Викрадення Данілова нагадує стиль сталінської епохи", — сказав Бирд. Аналогічна резолюція внесена і в Палаті Репрезентантів. 16-річний син Данілова Калеб, який недавно повернувся до ЗСА, зустрівся з репортерами і сказав, що хоч думка про обмін його батька на Ґенналія Захарова є заманливою, однак він, Калеб, виступає проти будь-яких торгів з совєтськими властями.

ЛАВА ПРИСЯЖНИХ федерального суду в Брукліні, Н. Й. у вівторок, 9-го вересня, винесла оскарження про притягнення до судової відповідальности працівника совєтської місії при Організації Об'єднаних Націй Ґенналія Захарова, обвинувативши його в шпигунстві на користь Совєтського Союзу. Генеральний прокуратор Едвард Міз представив судді Джанові МекЛаґінові акт обвинувачення з трьох пунктів, з яким суддя погодився. Якщо в процесі суду Г. Захаров буде визнаний винним, йому загрожує доживотне тюремне ув'язнення.

В ІНТЕРВ'Ю ДЛЯ репортера агентства Ассошієйтед Пресс командуючий великою групою антисандіністських партизанів Енріке Бермудес заявив, що на його думку, найбільш ефективним було б навчання партизанів американськими військовиками на території Нікараґуа. „Оскільки це є нереальним, — сказав Е. Бермудес, — то навчання буде відбуватися на базах на території З'єднаних Стейтів Америки". Як відомо, Гондурас, Коста Ріка, Панама і Сальвадор заявили, що не допустять навчаня антисандіністських партизанів.

КРАЙОВЕ УПРАВЛІННЯ в справах контролі над алькогольними напоями, тютюновими виробами і вогнепальною зброєю оголосило про обов'язкову на найближчі кілька років перевірку всіх імпортованих алькогольних напоїв на радіоактивність. Всі імпортовані вина і міцні алькогольні напої з підвищеним рівнем радіоативности будуть вилучатися з продажу. Ці заходи прийняті в зв'язку з наслідками чорнобильської катастрофи. Управління поділило країни, з яких в З'єднані Стейти Америки ввозяться алькогольні напої, на три групи. До групи підвищеної небезпеки входять Совєтський Союз, Польща, Східня Німеччина, Греція, Югославія, Альбанія, Болгарія, Румунія і Чехо-Словаччина.

КОЛЮМБІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ в Ню Йорку повідомив, що колишня кандидатка на пост віцепрезидента ЗСА від Демократичної партії Джералдін Ферраро дістала в університеті пропозицію на становище викладача і буде викладати курс з проблєм державної політики. Однак було оголошено, що Дж. Ферраро відмовилася від цієї посади, мотивуючи це „особистими причинами". Вважають, що це зв'язане з черговими неприємностями її чоловіка-промисловця Джана Заккаро. Як повідомила газета „Нюздей", прокуратура розглядає питання про притягнення до суду Дж. Заккаро і головного адміністративного судцю Квінсу Френсіса Сміта. В даний момент їх справу розглядає лава присяжних у Квінсі.

НАУКОВЦІ З'єднаних Стейтів Америки, які досліджували на дні океану затоплений 74 роки тому корабель „Титанік", прийшли до висновку, що його не можна видістати звідти на поверхню. Вони зробили з нього 57,000 фотографій і вважають, що „на цьому треба закінчити своє зацікавлення ним".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Моральні вартості навчання

У минулому тижні Гарвардський університет у Кеймбриджі, Масс., відзначав 350-річчя свого існування. Гарвардський університет належить без сумніву до 10-ти найвидатніших американських високих шкіл. Його минуле пов'язане з колоніяльною імперією Великобританії і тому почесним гостем та головним промовцем був наступник англійського престолу принц Чарлз. Промовляли теж державний секретар Джордж Шулц, секретар освіти Вілліям Беннет та інші високопоставлені особи із світу політики й науки. Але цікаво, що однаково принц Чарлз, як і нюйоркський губернатор Маріо Квомо, незалежно один від одного і напевно без взаємного порозуміння заторкнули ту саму проблему: що наука має служити не тільки втоloченню в голови студіюючих якнайбільше знання, але аби защепити вихованцям також моральні засади.

Це цікавий підхід і надзвичайно болюча для усієї американської освітньої системи проблема. На цьому місці вже не раз і не два вказувано, що американська шкільно-освітня система, почавши від народних аж до високих шкіл, кладе виключний натиск на навчання, а не на виховання. Щодо самого навчання, то в народних (вселюдних), — державних чи приватних школах, найбільше навчають про саму Америку і прерізні подробиці її історії і географії, зате майже нічого не вчать про всесвітню історію і географію. Ще деяку поважнішу позицію у навчанні в середніх школах займає математика, бо Америка — капіталістична країна з демократичним принципом вільної ініціятиви і вільного суспільства у промислі і торгівлі. Спеціяльно протеґується спорт. Фізичне виховання — прегарна річ, але в деяких американських школах спорт стоїть на першому місці, а наука — на другому і на цю тему появилися вже навіть цікаві фільми. Наприклад, талановиті і заслужені графутболу чи безболу отримують спеціяльні стипендії без уваги на їх успіхи в науці. Наслідок такий, що із середніх шкіл, а навіть університетів виходять просто анальфабети, які не вміють написати аплікації на заробіткову працю чи на безробіття. Наслідком такої системи є теж небувала поза Америкою розгуканість у школах і відсутність дисципліни школярів.

На такому тлі виринає автоматично запит: що розуміти під „мораллю в навчанні". Думаємо, що принц Чарлз особливо мав на увазі формування твердого характеру вихованців шкіл. Проблеми шкільної освіти у народних і середніх школах там не заторкувано, бо Гарвард відомий із професури на найвищому ступні.

В українській газеті 350-річчя Гарварду заслуговує на згадку просто тому, що саме при Гарвардському університеті створено Український Науковий Інститут. Головну заслугу створення цього центру української науки мають дві особи: ініціятор катедри українознавства при якомусь престижевому університеті Степан Хемич і професор Гарвардського університу Омелян Пріцак. Місією УНІГУ було вишколити кадр молодих учених, які могли б стати професорами різних університетів у ЗСА і поза ними, але й не забувати, що вони українці і мають творити ті культурні вартості, що їх не можна творити в УССР. Частинно це вже пощастило зробити, але не цілком, бо дехто з випускників УНІГУ зробив несподіванку його директорові, професорові О. Пріцакові і всій українській громаді яка склала поверх 3-мільйоновий фонд для заснування цього центру.

Ще одною заслугою професора Омеляна Пріцака було складення так званого Гарвардського Проєкту, як тривкого пам'ятника для вшанування 1000-ліття Хрищення України. Степан Хемич зумів захопити своїм ентузіязмом поважний гурт молоді, який взявся за сповидну невикональну місію — зібрати фонд для заснування такого наукового центру. Створення його було чудом, було і є одним з найбільших осягів української вільної громади в діяспорі. Тепер Гарвардський Проєкт знайшов уже ентузіястів, які намагаються створити фонд для реалізації того великого проєкту. Бо наука — це так, як мистецтво — театр, музичні консерваторії, музей — не є абстрактні поняття, що можуть повиснути в повітрі. Наука потребує фондів, поважних фондів, без яких не можна вести наукові досліди, писати, перекладати , друкувати. В СССР немає української преси і малощо можна зарахувати до української науки, бо там усе, включно із шкідливими підручниками, є на службі марксизму. Підтримаймо українську науку тут, де можна її творити.

Олександер Татомир

ЧАС НА ОБ'ЄДНАННЯ ТА РІШУЧУ ДІЮ

В останніх місяцях прикувала до себе увагу небувала трагедія в Чорнобилі, де Кремль злочинно причинився до ще одного голокосту в Україні, який у своїх наслідках може перевищити кількістю жертв попередні... Цього жахливого злочину Москва вже не може заховати, бо він переступив межі Совєтського Союзу, але докладає зусиль, щоб зменшити його значення і деякими уступками на політичному фронті відвернути увагу наївного Заходу від цієї події.

Ми свідомі того, що в зв'язку з Чорнобилем йдеться про численні жертви та загрозу для життя наших найближчих. За смішно малими офіційно проголошеними числами криються тисячі, а в недалекому прийдешньому може й мільйони наших земляків, що загинуть від пошкодження внутрішніх органів радіяцією, яка на десятки років занечистила найбагатший у світі чорнозем, затруїла річки, питну воду, рослинність... І тому українська спільнота у вільному світі, хоч не спонтанно, як можна було надіятися, та вчасно зареагувала.

Від об'єднаної й масової реакції залежатиме, які остаточно розміри прибере цей модерний голокост і чи вдасться припинити небезпеку вибуху інших нуклеарних станцій на території України, що мають ті самі конструкційні недоліки.

До цієї незвичайно важливої справи повинні зайняти рішуче становище українці у вільному світі та компетентні міжнародні чинники. Ми не можемо дозволити, щоб на наших очах Москва безкарно винищувала наш народ і безвідповідальними експериментами пустошила колись текучу молоком і медом землю!

Українська Канада — Піємонт наших поселень — завжди перша починала важливі акції, що мали на меті моральну і матеріяльну допомогу потребуючим українцям у розсіянні і на рідних землях та оборону нашого імени, яке намагається знеславити Москва зі своїми вислужниками у вільному світі.

Так і тепер у справі Чорнобиля наші канадські земляки своїми продуманими, доцільними й масовими акціями зайняли передове місце в діяспорі... Ініціятиву перебрала Світова Рада Суспільної Служби СКВУ, що у своєму зверненні до Українських Центральних Крайових Представництв Суспільної Служби, наших організацій та всієї спільноти ще 16-го травня ц.р. закликала до інтенсивної допомоги Україні, яка повинна мати харитативний характер, поминаючи політичне забарвлення й заохочуючи до участи в ній всіх українців під проводом своїх організацій, центральних надбудов, крайових представництв у співпраці та координації з місцевими Централями Суспільної Служби в поодиноких країнах (ЗУА ДК, ССУК...). Радила виготовити письмові звернення і петиції до голов держав, міністрів, членів закордонних палат, визначних політичних провідників, харитативних установ, церковних проводів... Запропонувала збіркову допомогову кампанію під назвою „Поміч Україні". СКВУ одобрив ці акції.

Згідно з вимогою Світової Ради, Центральна Суспільна Служба Українців Канади розгорнула широкозакроєну діяльність, яка охопила всі канадські уряди, харитативні установи, великі бизнесові підприємства та міжнародні організації, включно з відповідними комісіями при ОН. Розіслала сотні листів, на які в більшості одержала позитивні відповіді компетентних чинників. Звернула теж увагу на особисті контакти та висилку окремих делегацій. Влаштувала кілька вдалих масових демонстрацій, що з них найбільш імпозантною та успішною була в столиці Канади Оттаві з участю понад 3,000 старших та молоді. На вічу виступали теж з промовами члени канадського уряду, які гостро засуджували совєтську владу за цей черговий небувалий злочин та закликали, щоб недужих з Чорнобиля перевезти на лікування до Канади, аби відкрити двері для медичної та всякої іншої допомоги потерпілим в Україні. Про цю демонстрацію вичерпно звітувала канадська преса, включно з найповажнішим щоденником „Де Гловб енд Мейл", телевізійні русла і радіовисильні.

Документацію про теперішні акції в справі Чорнобиля Суспільна Служба Українців Канади зібрала в окрему брошуру, яка своїм багатим змістом збуджує подив для меткости тамошніх земляків і стає заохочуючим прикладом для українців у вільному світі до енергійної дії, він якої немало буде залежати дальша доля наших братів і сестер на рідних землях.

Не потішаймо себе філософією Швейка, що якось то буде! Ще кілька таких термоядерних катастроф в Україні і вона стане безлюдною пустелею на десятки років. Згодом Москва сколонізує її своїм елементом. Згідно з твердженням покійного вже проф. І. Курганова „Новоє Русскоє Слово" з 12-го липня ц.р. подає, що тільки за 42 роки комуністичної тиранії від 1917 - 1959 років Москва знищила 110 мільйонів людей в тому 60 мільйонів українців. Число українців зменшилося, а москалів зросло втроє. Москва має неперевершений талант і досвід, як масово знищувати народи.

У листопаді цього року у Відні відбудеться Конференція, на якій повинні появитись теж наші представники з відповідною документацією та порушити справу Чорнобиля. Світова Рада вже заздалегідь почала організувати окрему Комісію, складену з різних фахівців, в тому теж і молодшого покоління, які зберуть потрібні доказові матеріяли, проаналізують їх і приготовлять

(Закінчення на стор. 4)

Давид Беламуд

ЧИ В ІЗРАЇЛІ Є РАСИЗМ?

(Подаємо скорочено статтю, яка була надрукована російською мовою в журналі „Круг" ч. 472 в Ізраїлі.)

II.

Хіба не є свідоцтвом пануючої в Ізраїлі українофобії, зневаги до української мови і культури відсутність перекладів на іврит творів Лесі Українки, Михайла Коцюбинського й інших, які є справжніми друзями жидівського народу? Ми зневажаємо вплив української мови й музики на мову ідіш, на жидівську культуру. До українців стосують тут іншу мірку, ніж по відношенні до інших народів. На твори українських клясиків, української музики, на українське мистецтво — накладено „табу" в Ізраїлі.

Ні в чому так не виявилась українофобія в Ізраїлі, як у питанні надання звання Праведника світу українському Митрополитові Андреєві Шептицькому. В страшні роки Катастрофи християнський світ мовчав, в тому числі Папа Римський Пій XII, а керівник Української Католицької Церкви — Митрополит Шептицький — був єдиним християнським керівником Европи, який відкрито підняв свій голос протесту. Він не тільки протестував, але і діяв. Разом із своїм братом ігуменом Клементом Шептицьким він організував рятунок сотень жидів, в тому числі багатьох дітей. І от уже десятки років продовжується обговорення кандидатури Андрея Шептицького в „Яд ва-Шем" і безмінно відхиляється вимога визнати Митрополита Шептицького Праведником світу.

Якби Шептицький був поляком, французом чи голляндцем, то він давно вже був би визнаний Праведником світу. Але він — українець, а до того ще запеклий противник большевиків, які поневолили Україну, а це не подобається лівацьким елементам, які формують у нас, в Ізраїлі, громадську думку.

Візьмемо події за останній рік. В день 13-го травня 1985 року в Єрусалимі був поставлений пам'ятник українцям — жертвам голоду 1932-33 років, жертвам сталінських репресій, і українцям, які загинули від рук німців.

Ми, жиди, гуманний народ. Ми співчували камбоджцям, народові Біяфри, співчуваємо афганцям і муринам Південної Африки. Але загибель семи мільйонів українців від сталінської банди — для нас ніщо. Громадяни Ізраїля навіть не знають про це!

Виходить — селективний підхід по відношенні до різних народів: одні народи заслуговують співчуття, а інші ні.

Можливо Єрусалим, а тим більше гора Сіон — невідповідне місце для такого пам'ятника? Але ж Єрусалим нашпигований церквами, мечетями й іншими святинями людей різних релігій і національностей, і тільки українці — виключення...

Чим керувались ті, які поварварськи знищили пам'ятник? Яке мали право перекладати вину за злочини українських поліцаїв на весь український народ? Якби щось подібне сталося у відношенні якоїсь святині жидівського народу в галуті, яку б кампанію ми підняли! Але по відношенні до українців — все можна. Де твоя совість, народе Ізраїля?!

І зараз, у наближенні до суду над Іваном Дем'янюком, намагаються приліпити тавро обвинувачення всьому українському народові. Чому із усієї тічні нацистів вибрали власне українця, щоб судити його в Ізраїлі? Чому не вимагали видати румуна В. Трифу, хорвата Артуковіча та інших?

Найбільш страшне те, що в антиукраїнській атмосфері виховується молоде покоління. Запитайте першоголіпшого школяра, з якими іменами асоціюється у нього Україна, і він відповість: Хмельницький, Петлюра та поліцаї, і не назове В. Короленка та А. Шептицького.

Сорок років після Катастрофи у нас є поширені зв'язки з Німеччиною; з Еспанією (не дивлячись на інквізицію) у нас є дипломатичні зв'язки; з Польщею Ізраїль теж намагається наладнати дипломатичні відносини. А відносно українців наші керівники, пропитані галутською ментальністю, відповідають: коли буде незалежна Україна, тоді й установим зв'язки.

Щоби не допустити нових погромів у дусі Хмельницького і Петлюри, потрібно готувати ґрунт для нормалізації відносин. Серед української еміґрації і громадян УССР виросло нове покоління, вільне від комплексів минулого. Про це можуть засвідчити в'язні Сіону, які сиділи в совєтських таборах разом з українцями. Настала наша черга звільнитися від комплексів!

(подав І. Д-ко)

З України про Україну

Місто-музей

Містом-музеєм називають Кам'янець-Подільський, що на Хмельниччині. І не даремно. Вісім років тому давньоруську і середньовічну частину міста оголошено заповідниками. На 121 гектарі взято під охорону 96 пам'яток республіканського і 36 місцевого значення. Завдяки реставраційним роботам, незабаром центр Кам'янця-Подільського набере первозванного вигляду. Творче поєднання старих і новітніх архітектурних форм утворить неповторний ансамбль.

Бадьорить і лікує

Новий напій, що його почали недавно випускати у Львові, названо „Полиновий". Декому здавалося б це трохи дивним, бо полин на смак гіркий і в народі не дуже популярний. А згадана вода, як підтверджують споживачі, смачна, бадьорить та лікує. Новий напій виготовлено з мінеральної води, натурального яблучного соку та настою полину. Напій багатий на мікроелементи, вітаміни, аскорбінову кислоту, амінокислоти. Міністерство охорони здоров'я України рекомендує „Полиновий" при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, печінки і жовчних шляхів.

Франківська виставка

Є в Києві будинок, тісно зв'язаний з біографією Івана Франка. Це колишня Колеґія Павла Ґалаґана. Нині тут міститься музей літератури України. Уперше І. Франко приїхав до Києва в серпні 1885 року. Стародавнє місто справило на нього велике враження: справжнім відкриттям стали наукові заклади, бібліотеки, музеї. Але найбільшою радістю були зустрічі з діячами української культури, зокрема Михайлом Старицьким і Миколою Лисенком. Напередодні 130-річчя з'дня народження Івана Франка в музеї літератури відкрилася виставка, присвячена Великому Каменяреві. Відвідувачі музею можуть ознайомитися з унікальними експонатами, наприклад, з книжкою „Письма Івана Франка. П. Борислав. Картини з життя підгірського народу", виданою 1877 року у Львові, де вміщені перші оповідання бориславського циклу „Ріпниця" і „На роботі". Експонується тут журнал „Світ" за 1881 рік, в якому надруковані розділи повісти „Борислав сміється". Серед рідкісних реалій — „Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 року", виданий у 1910 році. Ця праця є справжнім подвигом І. Франка, бо написана вона в надзвичайно тяжких умовах.

Рідкісна рослина

Інтерес істориків і краєзнавців до Ужгородського замку останнім часом поділили вчені-природознавці. На стародавніх стінах цієї пам'ятки архітектури виявлено рослину, яка має назву аспленій Форстера і яка досі не зустрічалася в Україні. Цей різновид папороті знаходять так рідко, що про нього не згадується навіть в академічному виданні „Визначник рослин України". Вважалось, що аспленій Форстера взагалі не росте на території України. Спростував цю думку знавець фльори Карпат, професор Ужгородського університету С. Фодор, який „розсекретив" місце мешкання степової рослини. Тепер працівники краєзнавчого музею взяли під охорону незвичайний для тутешніх місць живий „експонат".

Рисують юні кияни

У київській книгарні „Поезія" відкрито виставку живописних і графічних робіт маленьких киян — 11-річного Романа, дев'ятирічної Оксани і семирічної Ясі Олійників. Минулого року кияни і гості столиці вже мали змогу ознайомитися з роботами юних аматорів, що експонувалися в Республіканському будинку художника та в Музеї історії Києва. На виставці представлено біля 40 робіт. Привертають увагу картини „Золотий ключик", „Спить козак та й не чує", „Матиолениха", „Фльора та фавна". Все прочитане, почуте, побачене по-своєму яскраво, різнобарвно розквітло в уяві дітей.

З античного світу

Цікаву річ знайдено в Заліщицькому районі на Тернопільщині. Це глиняна амфора, яка пролежала в землі від III-IУ століття після народження Христа. В ту пору вона використовувалася для зберігання вина і оливкової олії. Виготовлена у традиційній для подібних посудин формі — яйцеподібна з двома вертикальними ручками, амфора має на собі особистий знак майстра, який виготовив цю річ. Це клеймо і дало можливість встановити місце розташування стародавньої майстерні, в якій виготовлялися амфори: на березі Дністра, в місцевостях, які в ті далекі часи були провінціями Римської імперії. Знахідка ще раз підтвердила припущення про торговельні зв'язки між античними містами і племенами Наддністров'я.

Надія Світлична

З ЖИТТЯ ДВОХ ПОЕТІВ УКРАЇНИ

(Текст передачі „Радіо Свобода" до першої річниці смерті Василя Стуса).

Як умру, то поховайте
мене на могилі, —
серед степу широкого,
на Вкраїні милій.

Ці рядки з Шевченкового „Заповіту" знає, либонь, кожен українець, де б він не жив, від наймолодшого школяра до найстаршого неписьменного колгоспника. Життєвий і творчий шлях великого поета і патріота вивчають у школах і в академіях, складають якнайдетальніші життєписи поета, намагаючись відтворити кожен день його життя; досліджують мереживо його „захалявних книжечок", не пропускаючи „ніже титли, ніже тії коми", одне слово, як писала сучасна послідовниця Шеченка,

респектабельні пілігрими
в комфортабельних „Волгах"
ходять по шевченківських місцях.
Вербують верби у монографію,
вивчають біо-і географію,
полюють в полі на три тополі...
А цікаво — багато б із них потрафило
пройти шляхами його долі?

Принаймні про одного, хто „потрафив пройти шляхами його (Шевченкової) долі", відомо. Ім'я його — Василь Стус. Але кому відомо? Тільки невеликому гуртові його найближчих, кому пощастило причаститися його віршами, хто ділив з ним тюремну пайку, та ще декому з його катів — і то не тих, що були виконавцями-карателями, а тих, що санкціонували вбивство поета і вбивство його душі-поезії. Дуже подібні біографії двох великих поетів України, але й дуже різні, з огляду на різні часи. Разюча подібність у хронології біографій: і Шевченко, й Стус в однаковому віці стали в'язнями (Шевченко в 33 роки, Стус — у 34), обидва померли, маючи тільки по 47 років. Але це лише зовнішня подібність, може, й випадкова. Значно важливіша внутрішня, суттєва подібність, на яку вказував професор Шевельов у вступній статті до Стусової збірки „Палімпсести". Це та атмосфера, в якій жили й творили обидва поети з інтервалом у понад сто років. Проте сьогодні зупинімось на цих зовнішніх зіставленнях двох доль — Шевченка і Стуса.

Попри особисту заборону царя писати й малювати Шевченкові на засланні він там і писав, і малював. Більше того, майже все, створене в неволі, збереглося і нині доступне якнайширшому колу його шанувальників. Стуса двічі судив найгуманніший совєтський суд, що його, ніби на глум, іменують народним. Обидва рази поета сховали від його народу так надійно (1972 року на вісім років, а 1980 року — на 15), що навіть листи від нього до родини не приходили по кілька місяців де вже там вірші! Коли 1977 року в Стуса конфіскували лист, у якому був його вірш, за „умовності в тексті", він у наступному листі написав переклад вірша Ґете — теж конфіскували з тим самим мотивуванням. Тоді він переписав якийсь вірш Шевченка з „Кобзаря" — і третій лист конфіскували. Теж через „умовності в тексті". Як зазначив Василь Стус в одній із своїх нотаток, „забиралося, нищилося, палилося, кралося все, що потрапляло до їхніх (гебістських) рук". Конфіскація останньої невільницької збірки поезій під назвою „Птах душі" за кілька місяців до смерті була для автора як втрата щойно народженого немовляти для матері. Так він писав у листі (чи не останньому?) до родини.

На відміну від Шевченка, осиротілого в ранньому віці, що тільки в мріях будував своє родинне гніздо, але насправді так і не встиг одружитися, — Василь Стус має матір, яка багато років уже виплакує очі за сином, любу дружину, сина, що лишився без батька в шість років, а тепер сам уже став батьком (тільки чи знав про внука Василь перед смертю?). Протягом п'яти років від другого арешту й до смерті Василеві не давали побачень ні з ким, навіть коли родина приїздила до табору за 2,000 кілометрів. Самвидавна хронологія життя Василя Стуса, вміщена на одній сторінці машинопису, попри статистичну сухість, має силу викривального документу. Трудова біографія Стуса: вчителювання, армія, знову вчителювання, аспірантура, виключення з аспірантури після протесту проти арештів 1965 року. Далі Стус — кочегар, інженер науково-технічної інформації, в'язень, шахтар на Колимі. Перед другим арештом — робітник на конверті взуттєвої фабрики, і знову — на 15 років — в'язень. В'язневі царської тюрми народів Шевченкові такі умови, як у сучасних совєтських концтаборах, і не снилися. „Ми втратили всяке право належати собі, — писав Стус у маленьких записках, яким пощастило вирватися на волю. — Не кажучи про те, щоб мати свої книги, зошити, записи.

Так довго тривати не може — такий тиск можливий перед загибеллю. Не знаю, коли прийде загибель на них, але я особисто чуюся смертником", — писав Стус. Карателі так не вважали. Від виснаженого, хворого Стуса вимагали такої самої праці, як і від здорових своїх рабів. Звертаючись до Медичного управління МВС СССР, дружина Валентина обурювалася відпискою Пермського облвиконкому про стан здоров'я Стуса.

Перелічивши низку серйозних хворіб різних його органів, Валентина Попелюх писала: „Зовсім хворого Стуса змушують виконувати непосильну для його здоров'я норму виробітку, цілком позбавивши його кваліфікованої медичної допомоги". Нагадавши, що чотири смерті за півроку в тому таборі говорять самі за себе, „Життя Стуса під загрозою", — била тривогу дружина. А їй у відповідь — нова відписка. Так, 24 липня 1985 року, за півтора місяця до смерті Стуса виконуючий обов'язки начальника табору Фьодоров писав їй: „На Вашу телеграму повідомляю, що стан здоров'я громадянина Стуса цілком задовільний, ліміт листування використовує повністю, про дату побачення повідомить чоловік". Ось останні записи у згаданій самвидавній хронології життя Стуса: „За свідомість і виявлену мужність під час гасіння пожежі нагороджено грошовою премією" в сел. Матросо-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Доповнення до „Величавої духовної академії"

У „Свободі" з 20-го червня цього року появилося звідомлення проф. Романа Левицького про „Величаву духовну академію", підготовану Патріярхально-Громадським Комітетом Українців в Ню Джерзі, під керівництвом ред. Василя Пасічняка для відзначення 40-ліття існування Української Катакомбної Церкви, переслідуваної атеїстичним режимом Москви та патріярхом Піменом.

В цьому звідомленні, ввічливому і об'єктивному, дещо потрібного не сказано. Тому додатково інформую зацікавлених, що оформлення сцени із портретами всіх Владик-мучеників Катакомбної Церкви з їх Главою св. п. Патріярхом Йосифом кардиналом Сліпим, як і помистецьки оформлену програмку виконав Федір Луцишин, заступник голови Патріярхального Товариства в Нюарку. Слід теж відмітити, що в другій точці програми діти не лише поклали квіти під портретами мучеників Церкви, але й те, що вони з Пласту, СУМ, української школи св. Івана Хрестителя і „Рідної Школи" в Нюарку перед зложенням квітів виголосили теж віршик „Церкву любити будемо". Його написала для них з нагоди академії поетеса Ірина Дибко.

Ця діточа сценка, яку вміло і дбайливо підготовила імпрезова референтка Іванна Кононів, була дуже побажаним і зворушливим актом незабутньої величавої духовної академії.

П. В.

ЦЕНТРАЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ БУКОВИНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ у ЗСА

з великим сумом повідомляє своє Членство й Українське Громадянство, що 1-го вересня 1986 р. помер у Балтимор, Мд., по довгій і важкій слабості, на 70-му році життя

сл. п. мґр прав

ВОЛОДИМИР РОМАНОВСЬКИЙ

народжений у Чункові, на Буковині, видатний політичний і громадський діяч, засновник і почесний голова Української Кред. Кооперативи в Балтимор, член Видкомісії УСТ „Довбуш", член Управи Центр. Об'єднання Буковинських Українців у ЗСА.

ПОХОРОНИ відбулися 3-го вересня 1986 р.

Дружині й дальшій Родині Покійного висловлюємо наші щирі співчуття.

УПРАВА

„...Нехай буде воля Твоя!..."

Ділимося невимовно сумною вісткою з усіми християнами українцями, що в неділю, 17-го серпня 1986 р., ненадійно відійшов у Вічність у Вестоні, Онт., Канада, неструджений

місіонар

о. Методій Ничка, ЧСВВ

Христовий священик-патріот, син українського Золотого Поділля, наш жертвенний співробітник, член президії Ювілейного Комітету Святкування Тисячоліття Хрищення України, Едмонтонської Епархії, щирий друг, приятель і співбрат. Нехай Предобрий Господь прийме Його благородну душу до свого Небесного Царства, де Праведники сіяють, як світила.

ВІЧНА І СЛАВНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

За Ювілейний Комітет Святкування Тисячоліття Хрищення України, Едмонтонської Епархії:

о. В. СНІГУРОВИЧ
д-р М. СНІГУРОВИЧ
архітект Я. ШУЛЯКЕВИЧ



Ділимося сумною вісткою з Рідними і Приятелями, що в п'ятницю, 29-го серпня 1986 р. відійшов у Вічність на 85-му році життя, по довгій недузі

наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО І ДІДУНЬО

бл. п. інженер

Микола Юхимович БІЛОНОК

ПАНАХИДА відбулася у вівторок, 2-го вересня 1986 р., о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Buhay Funeral Chapel, Hamtramck, Mich.

ПОХОРОН відбувся у середу, 3-го вересня 1986 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — ВІРА
дочка — ОЛЬГА ГУТА з чоловіком ІВАНОМ
дочка — НАТАЛІЯ ЛИСА з чоловіком ІГОРЕМ
внуки — ЛІДІЯ, РОКСАННА І ОЛЕГ
сестра — НІНА з синами в Україні

ЦАРСТВО ЙОМУ НЕБЕСНЕ!

З невимовним жалем повідомляємо Членів Карпатського Дослідного Центру ім. Юліяна Ревая і все Українське Громадянство, що в четвер, 4-го вересня 1986 р., в ранніх годинах у своїй резиденції у Філядельфії, Па., на 94-му році свого творчого життя заснув вічним сном



бл. п.

ВЕЛЬМИДОСТОЙНИЙ АВГУСТИН ШТЕФАН

Голова Сойму й Міністер Культури й Освіти Карпато-Української Республіки;
Голова Всеукраїнської Національної Ради в Києві-Львові;
останній Голова Центральної Народної Ради Карпатської України;
Почесний Голова Карпатського Дослідного Центру ім. Ю. Ревая;
передовий науково-освітній, культурний, педагогічний, суспільно-громадський, журналістичний і політичний діяч і співтворець Карпато-Української Держави.

Поховано Його Тлінні Останки третього дня по смерти, у суботу, 6-го вересня 1986 р., з Української Католицької Митрополичої Катедри у Філядельфії на Архиепархіяльному Цвинтарі в Ленґгорн, Пеннсильванія, з усіми гідностями державного мужа.

Вельмидостойній опечаленій вдові Олені і всій Родині висловлюємо найглибші співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Карпатський Дослідний Центр ім. Юліяна Ревая

Величавий здвиг Українського Православ'я в Бельгії

Побудова Храму св. Архистратига Михаїла у Ґенку, Бельгія, посвячення якого відбулося при великому здвизі народу 23 — 24-го серпня 1986 року, — це ще один з гідних і конкретних проявів підготови до великої історичної події святкування Тисячоліття Хрищення Руси-України православних українців у Европі.

Ось історія цього великого задуму, що його здійснила горстка завзятих людей у бельгійському осередку Ґенку на Лімбурщині. У 1947 році сюди прибули з Німеччини перші українські поселенці, які працювали у вугільних шахтах у Звартбергу біля Ґенку. Серед них було багато вихідців з Полтавщини. Вони заснували тут у 1948 році українську православну парафію св. Архистратига Михаїла. Спочатку православні Богослуження відбувались у баракових приміщеннях, де збудовано іконостас і відповідно розмальовано. З часом церква в бараку була ушкоджена, й прийшлося відправляти Богослуження у винайімлених залях.

Такий стан тривав до 1978 року, коли двоє завзятців в Ґенку — інж. Віталій Дерев'янка і Фріда Тертішнікова, повертаючись із Собору УАПЦ в Лондоні, рішили побудувати новий православний храм у Ґенку. Ці двоє ініціяторів заложили Будівельний комітет, до якого ввійшли місцеві православні діячі. Місцевий уряд Ґенку позитивно поставився до плянів Будівельного комітету, він приділив для будови церкви недалеко міста Ґенку 72 ари землі (ар — 100 кв. метрів), а Архиєпископ Орест поблагословив плян побудови храму Божого в пам'ять Тисячоліття Хрищення українського народу.

Відтак від задуму до реалізації був довгий шлях, бо здвигнення вимагало великих фондів. Щедро жертвували парафіяни самого Ґенку, але також з допомогою прийшли православні вірні з інших місцевостей Бельгії та інших країн Европи, і навіть з-за океану. Завдяки наполегливості ініціяторів, при ефективній допомозі о. Бориса Хайневського прийшло до здійснення будівельного пляну: 19-го вересня 1982 року Архиєпископ Анатолій у асисті багатьох священиків посвятив наріжний камінь під будову церкви та рівночасно висвятив о. Івана Дерев'янку в сан священика, назначивши його настоятелем православної парафії в Ґенку.

Крім пожертв від українців, Будівельний комітет дістав допомогу від місцевого уряду в Ґенку, від Фламандського допомогового комітету і різних інших бельгійських установ, які зрозуміли вагу побудови православного храму для підготови екуменічної акції всіх християн. Кошти церкви у традиційному українському стилі виносили 10 мільйонів бельгійських франків. Щоб покрити ці видатки, Комітет мусів зробити позику, яку сплачуватиме з датків, що походитимуть від жертвенних добродіїв.

Церква св. Михаїла збудована в стилі українського барокко. Вона має п'ять бань з позолоченими хрестами. Архітектом церкви був інж. Г. Вальґраве, бельгієць, який простудіював і зрозумів українську церковну архітектуру. Іконостас малював священик бельгієць Жос Ордебик, який додержав клясичного візантійського стилю і добре вив'язався зі свого завдання.

У січні цього року головні праці у ґенкському храмі були закінчені, як також біля нього на кошти місцевого уряду міста Ґенку споруджено два доми, залю для зібрань, бібліотеки, школи і приміщення адміністративно-господарських потреб православного осередку в Бельгії. Тоді ж був створений Святочний комітет для підготови посвячення Храму, який очолив ініціятор цього проєкту інж. Віталій Дерев'янка. Насамперед були виготовлені інформативні пропам'ятні брошури про ґенкський Храм українською, фламандською і французькою мовами, що допомогли прибулим на посвячення Храму запізнатися з православною громадою в Ґенку, з короткою історією УАПЦ, а для чужинців — брошури містили найважніші інформації про Україну.

Урочистості освячення новозбудованої церкви св. Архистратига Михаїла відбулися в суботу й неділю, 23-го і 24-го серпня. На ці урочистості прибули українці з Австрії, Англії, Данії, Німеччини, Швеції, Канади, ЗСА, як також у святкуваннях взяло участь багато місцевих фламандців і деяких німців. Під час посвячення в неділю було понад тисячу учасників з тим, що в суботу багато було чужинецьких приятелів.

В суботу, 23-го серпня ц.р., відправлено Вечірню і чин малого освячення води. Служив отець архипротопресвітер Палладій Дубицький з о. протодияконом С. Курешою під проводом архиєпископів — Владики Константина з Чикаґо і Владики Анатолія з Німеччини. Співав хор з Дюсельдорфу під проводом отця протоієрея Анфіра Остапчука зі сольоспівом паніматки Ліни Остапчук.

Добре було зорганізоване святочне прийняття, що відбулося у спеціяльному шатрі біля Собору. В ньому взяли участь високі бельгійські достойники, добре ознайомлені з українською проблематикою, які у своїх промовах висловлювали признання українській громаді. Всіх промовців представляв фаховий конферансьє п. Гілен фламандською мовою, а о. Іван Дерев'янка перекладав промови українською мовою.

На спеціяльне відзначення заслуговує слово міністра освіти фламандського уряду Тийо Кельхтерманса, який, нав'язуючи до історії українського народу і його тисячолітнього християнства, заохочував українських еміґрантів тримати живий контакт з тими українцями, що залишилися в Україні, щоб у 1988 році ввесь український народ міг відсвяткувати 1000-ліття Хрищення України. Посадник міста Ґабрієльс пригадав, що в 1947-1948 роках до Бельгії прибуло близько 20 тисяч українців, з яких багато, побіч робітників інших національностей, працювали в шахтах околиці Ґенку. Місцева міська управа, розуміючи вагу церкви для української громади і визнаючи ідентичність іміґранта, прийшла з допомогою українському Будівельному комітетові для побудови церкви і приміщень, призначених для релігійних, громадських і культурних потреб української громади на Лімбурщині. Депутатка провінції Лімбурґ Гільда Говбен-Бертрон, яка входила у склад допомогового комітету для української Православної Церкви, раділа зі всіма, що мрія здійснилася, і новий Божий Храм збагачує архітектурну красу Лімбурґу. Звертаючи увагу на дружню співпрацю в комітеті католицької фламандської громади з українською православною, вона побажала, щоб співпраця двох різних національних і конфесійних спільнот була стимулом у поборюванні всіх труднощів, що їх знає людина у теперішньому зматеріялізованому світі.

Від імени католицького єпископату говорив єпископ Владика Павло Шрурс з Гассельту, який пригадав спільні зустрічі католицьких з українськими православними єпископами довкола Євангелії, про співпрацю і взаємну допомогу, та висловив побажання, щоб вірні обох Церков ішли спільною дорогою під покровом нашого Господа Христа. Останнім промовцем зі становища господаря вечора був Архиєпископ Паризький і Західньої Европи Анатолій Дублянський, який подякував усім промовцям за їхні прихильні українській справі і Українській Православній Церкві слова, й просив, щоб вони й надалі допомагали його вірним в Лімбурщині.

Вся вечірня імпреза була обрамована мистецькою частиною : співав хор „Україна" з Нільванжу (Франція) під керівництвом Ж. Шнайдера, а Катя і Надя Дерев'янки грали на бандурах. Прийняття закінчилося перекускою, під час якої присутні з різних країн обмінювалися спогадами чи провадили товариські розмови.

Центральною частиною урочистостей у Ґенку було посвячення Храму св. Архистратига Михаїла, яке відбулося в неділю, 24-го серпня ц.р. Посвячення престолу довершили високопреосвященні Владики Константин та Анатолій, асистували священики: о. архипротопресвітер Палладій Дубицький, о. протопресвітер Андрій Века — заступник голови ради Митрополії в ЗСА, о. протопресвітер С. Богатирець (Англія), о. Микола Дерев'янка з Канади, та о. протодиякон С. Куреша з Німеччини. Прикрашенням жертівника зайнялися: о. протопресвітер М. Галиця з Англії, о. А. Ковальський, о. Г. Матвієнко, о. Б. Хайневський, о. Іван Каим і о. Іван Дерев'янка. Архиєрейську святу Літургію очолив Владика Константин в асисті Владики Анатолія з усім православним духовенством. Під час урочистостей співали два хори: церковний хор з Дюссельдорфу, яким диригував о. Анфір Остапчук, і хор „Україна" з Нільванжу — диригент Ж. Шнайдер. Святочну проповідь з наголошенням значення УПЦ для збереження прадідівської віри українського народу, важливість підготови до Тисячоліття Хрищення Руси-України, як також про радість усіх українців, що в Бельгії постав тривкий осередок українського православ'я, — виголосив Архиєпископ Константин. Він також зачитав листа-послання до учасників посвячення Храму від Блаженнішого Владики Мстислава, Митрополита УАПЦ і УПЦ в ЗСА.

Присутніми під час акту посвячення Храму і на Архиєрейській Службі Божій були Владики Михаїл Гринчишин — Екзарх українців-католиків у Франції; о. Спірідон Апостолакіс — представник грецького Митрополита Пантелеймона на Бенелюкс; пастор Ян Ріхтерінґ від Протестантської Церкви; о. О. Костюк — католицький священик міста Лієжу, і багато інших.

Після посвячення Храму відбулася спільна трапеза, в якій взяли участь більш як 500 осіб. За президіяльним столом сиділи почесні гості, яких представляв голова Святочного Комітету інж. Віталій Дерев'янка: архиєпископи Константин і Анатолій, єпископ Михаїл Гринчишин (Франція), архипротопресвітер П. Дубицький, протопресвітери Андрій Бек (ЗСА), С. Богатирець (Англія), М. Галиця (Англія), о. протоієрей Анфір Остапчук; отці: Борис Хайневський — адміністратор УАПЦ на Францію і Бельгію, Микола Дерев'янка (Канада), Іван Дерев'янка, А. Ковальський (Німеччина), протодиякон С. Куреша; священики інших віровизнань: о. П. Костюк (українець-католик), о. декан Фан Кир (римо-католицька церква міста Ґенк), пастор Рудольф Якобс (Німеччина), о. Фендрікс — секретар католицького єпископа міста Гассельт. Серед світських гостей були: представник провінціонального уряду Лімбурґу Говбен Вертро, член місцевого уряду міста Ґенк пані Кас-Питерс; проф. Аркадій Жуковський — представник НТШ, Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі і редакції „Енциклопедії Українознавства"; інж. Ю. Ковальчук (Німеччина); Андрій Костюк (Об'єднання Українців у Великій Британії); ред. Залістач („Дойче Велле", Німеччина).

Під час трапези співав хор „Україна" та виступав бандурист Юрій Дубицький і танцювальна група „Полтава". Кадри з посвячення Храму, як також мистецьку частину знімала бельгійська телевізія, яка того ж самого дня показувала їх у своїй телевізійній програмі.

Привітання на посвячення Храму надіслали низка церковних і громадських достойників і установ: Блаженніші Митрополити Мстислав і Василій (Українська Православна Церква Канади), голова Президії Консисторії Української Православної Церкви Канади прот. С. Ярмусь, голова Парафії УАПЦ св. Симона в Парижі інж. Микола Маслов, голова Консисторії УАПЦ в Австралії протопресвітер Пегуловський, голова УДК в Бельгії д-р Д. Попович, ОУБ у Бельгії С. Сидор і Е. Бачинська та інші.

З приємністю слід відзначити, що в посвяченні ґенкського Храму взяло участь багато українців католиків на чолі зі своїм ієрархом і духовенством, чим засвідчили національну єдність української громади.

Зі звіту Будівельного комітету виходить, що до закінчення конечних робіт у Храмі ще потрібно 3,2 мільйони бельгійських франків. Ми віримо, що українська громада у діяспорі прийде з відповідною допомогою, щоб запевнити новоповсталій церкві і створеному новому Православному Центрові в Европі нормальне функціонування.

А. Жуковський

Про українську іміґрацію до Канади

Монтреальське книжкове видавництво „Кліо" повідомляє про вихід у світ із друку другого накладу популярної ілюстрованої історії українських поселенців-піонерів у Канаді. Перший наклад книжки „Greater than Kings" („Величніші за королів"), яку написала Зоня Кейван, а проілюстрував Мартин Ковлс, випродано вже кілька років тому. Попередньо вона вийшла у видавництві „Гарвест Гавз" 1977 року.

Це англомовна розповідь про те, як двісті тисяч українських іміґрантів приїхали до Канади в період між 1891 та 1914 роками і розселилися тут, переважно на земельних наділах-„говмстедах" у західніх провінціях. Читач довідується з книжки про те, що привело цих людей у Канаду, як їх тут приймали та як вони починали нове життя. У найголовніших рисах описані їхні школи, церкви та народні звичаї. Матеріялом для книжки стали письмові джерела й безпосередні розмови з піонерами і їхніми нащадками. Написана книжка виразною живою мовою, читається легко й цікаво, і це почасти тому, що текст перемежовано цікавими фотознімками, яких є понад сто. Багато фотографій взято із сімейних альбомів перших поселенців.

„Greater than Kings"—це книжка, яку критика назвала найкращим вступним курсом лекцій до історії перших українських поселенців у Канаді. Школи та інші освітні заклади Канади широко послуговуються книжкою у своїх програмах. За підтримкою уряду провінції Квебек та федерального Міністерства багатокультурности книжка тепер перекладається на французьку мову.

Про перше видання книжки критики писали ось як: „Це зібрання оригінальних інтерв'ю, чудових фотознімків, мап і аналітичних висновків історичного характеру, а також художнього тексту, що все разом складає надзвичайно привабливий книжковий том (журнал „Canadian Forum"). А оттавська газета „Citizen" відзначала: „Книжка гарно укладена і добре написана... і має щось цікавого для всіх, починаючи з тих, яким сповнилося 10 років".

Нове видання книжки „Greater than Kings" можна набути як у твердій, так і в м'якій обкладинці. Ціна її відповідно 25.00 дол. (тверда) і 17.50 дол. (м'яка обкладинка). Замовлення, включно з ім'ям, адресою та чеком, просимо висилати на адресу: Clio Editions, P. O. Box 895, Station Place du Park, Montreal, H2W 2P5.

З життя...

(Закінчення зі стор. 2)

во Магаданської обл. ; квітень 80 — арештовано; 20 травня 85. — На побачення не приїжджай. Вітаю днем народження. Василь; 4 вересня 85 — Ваш чоловік помер 4 вересня. Долматов". (Долматов — нач. концтабору).

Добравшися до табору через день, 6-го вересня, родина вже не застала Василя навіть мертвим: його тіло етапували під конвоєм у іншу спеціяльну зону — відгороджену на табірному цвинтарі для особливо небезпечних державних злочинців. „Довкруг — обрізано жалі, обтято голосіння". Тіло Тараса Шевченка, похованого в Петербурзі, врочисто перевезли 22-го травня 1861 року і поховали на Чернечій горі під Києвом. Його могилу знають мільйони людей. Тіло Стуса, як і його побратимів-невільників Тихого, Литвина і інших політв'язнів, вписано на конто КҐБ — їх, навіть мертвих, не віддають родинам. Так само, як не віддають і конфіскованих віршів Стуса. А що ж письменницька братія, „мужі хоробрі, всі правдолюби, чорт би їх побрав", як писав колись Василь Стус? А почитайте хоча б матеріяли недавніх з'їздів письменників. Скільки там словес про гласність, про правду життя, про справедливість, та інші благородні речі! Папір вгинається. А Шевченко? Та він же революціонер-демократ і сьогодні зовсім не вредний. Це ж він про колишніх, віджилих земляків своїх писав:

Раби, підніжки, грязь Москви,
Варшавське сміття — ваші пани,
ясновельможнії гетьмани.
Чого ж ви чванитеся, ви —
сини сердешної Украйни.
Що добре ходите в ярмі —
ще лучче, як батьки ходили?

Час...

(Закінчення зі стор. 2)

конкретні внески. Для успішних міжнародних заходів Рада заохочує заснувати такі Комісії в кожній країні, де діє наша Суспільна Служба. Ці Комісії повинні тісно співпрацювати з Централею при СКВУ. Доцільним буде, щоб на Конференції у Відні появилися наші представники з кількох країн.

Час на об'єднану й рішучу дію українських суспільних служб та всього нашого громадянства у вільному світі!

Москва...

(Закінчення зі стор. 1)

інших республіках дещо більше знає із закордонних передач, зокрема передач „Голосу Америки", „Радіо Свобода" і „Вільна Европа".

Коли, наприклад, кореспондент газети „Неделя" запитав Григорієва, як подіяла радіяція на 130.000 осіб виселених з чорнобильської зони після катастрофи, він заявив, що, як нібито показали досліди, рак чи інші форми опухів на тілі можуть заатакувати 320 осіб на один мільйон населення. Основну загрозу становить атака радіяції щитової залози. Григорієв закликав при тому до стислішої контролі харчових продуктів, води і розпрацювання нових методів сільського господарства на заражених радіяцією просторах.



ВІДІЙШЛИ

• ВІД НАС •

ВАСИЛЬ РУТКА, член УНС Відд. 219-го ім. М. Грушевського в Нюарку, Н.Дж., помер 18-го квітня 1986 року на 67-му році життя. Нар. 26-го березня 1919 року в Нюарку, Н.Дж. Членом УНС став 1936 року. Залишив у смутку дружину Марію. Похорон відбувся на цвинтарі Евергрін в Елизабеті, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

М. Юров, секр.

ОСИП КОСТЕЦЬКИЙ, член УНС Відд. 238-го ім. Є. Коновальця в Бостоні, Масс., помер 29-го квітня 1986 року на 63-му році життя. Нар 13-го січня 1923 року на Україні. Залишив у смутку дружину Джозефіну, доньок І. Дренберг, Дженет Бролін і сина Джеффрі. Похорон відбувся 1-го травня 1986 року на цвинтарі Мавнт Говп в Джамейка Плейн, Мсс.

Вічна Йому Пам'ять!

А. Ремік, секр.

У суботу...

(Закінчення зі стор. 1)

вона репрезентуватиме Український Народний Союз на імпрезах, які відбуватимуться протягом року. Її чекає також нагорода — безкоштовне перебування як гості один тиждень на оселі тут у часі, що сама вибере. Для її почету — першої і другої дружок — на оселі резервується без оплат один повний кінець тижня.

У програмі кінця тижня відбудуться тут також тенісові змагання за нагороди УНС в групах 16 чоловіків і 8 сеньйорів.

У мистецькій програмі виступить сопрано співачка Лариса Магун-Гурин з Ню Йорку, відома й люблена співачка з великими можливостями для професійної кар'єри, яка вже розпочалася для неї. Співачка виступає не раз на українських та американських сценах, співаючи народні українські пісні, оперові арії, клясичні романси та сучасні пісенні композиції з царини легкої музики.

Виступить тут також танцювальний ансамбль „Дунай" з Ст. Катарінс, Онтаріо, під керівництвом балетмайстра Ореста Самця, та вокальне тріо „Осінь".

Оселя УНСоюзу, барвиста й гостинна Союзівка, сподівається в цей день — День УНСоюзу, великої фреквенції гостей і союзовців. А на другий день, в неділю, 14-го вересня, також як щороку, буде тут відразу після Богослужень у обох українських церквах — православній св. Володимира і католицькій Святої Тройці — Український День, що його влаштовує Об'єднання Українців Кергонксону разом з 88-им Відділом УНСоюзу, з цікавою мистецькою програмою, українськими стравами та виставкою і продажем книжок.